

Coping Strategies Against Information Disorder

Richtlijnen voor eerstelijners

Co-funded by
the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De hier geuite ideeën en meningen komen echter uitsluitend voor rekening van de auteur(s) en geven niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europese Uitvoerende Agentschap onderwijs en cultuur (EACEA) weer. Noch de Europese Unie, noch het EACEA kan ervoor aansprakelijk worden gesteld.

Auteurs:

*Eliane Smits van Waesberghe & Tim Paulusse – Verwey-Jonker Instituut
(Hoofdredacteurs)*

Leen D'Haenens & Joyce Vissenberg – KU Leuven

Tzvetalina Genova – International Management Institute

Wolfgang Eisenreich – Wissenschaftsinitiative Niederösterreich

Sonja Bercko Eisenreich – Integra Institute

Alenka Valjašková – QUALED

Pantelis Balaouras – Connexions

Verklaring inzake auteursrecht:

Dit werk valt onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal licentie.

Je bent vrij om te:

- delen — kopieer en verspreid het materiaal in elk medium of formaat
- aanpassen — remix, transformeer, en bouw voort op het materiaal

Onder de volgende voorwaarden:

- Naamsvermelding — U moet de juiste vermelding geven, een link naar de licentie opgeven en aangeven of er wijzigingen zijn aangebracht. U mag dit op elke redelijke manier doen, maar niet op een manier die suggereert dat de licentiegever u of uw gebruik onderschrijft.
- Niet commercieel — Je mag het materiaal niet gebruiken voor commerciële doeleinden.
- Gelijk delen — Als je het materiaal remixt, transformeert of erop voortbouwt, moet je je bijdragen verspreiden onder dezelfde licentie als het origineel.

Hoofdstuk 4

Journalistiek & Media

Doelgroep

Deze richtlijnen zijn gericht op zogenaamde “eerstelijners” (in het Engels: first-liners). “Eerstelijners” is een overkoepelende term voor alle mensen die in direct contact staan met mensen die kwetsbaar zijn voor informatiestoornissen, gericht op groepen in het beroepsonderwijs. Voorbeelden van mensen die onder de overkoepelende term vallen zijn: opvoeders, leraren, trainers, jeugdadviseurs, maatschappelijk werkers en jeugdwerkers. Dit is echter een onvolledige lijst. De reikwijdte van dit project omvat ook andere mensen die werkzaam zijn in de onderwijs-, sociale of gezondheidszorgsector.

4.1 Inleiding tot dit hoofdstuk	1
4.2 Goede journalistiek herkennen	3
Geloofwaardigheid van de bron	3
Precisie en verificatie	4
Eerlijkheid en evenwicht	5
Transparantie en onafhankelijkheid	5
Verantwoorde journalistiek.....	6
Verantwoordelijkheid en correcties	7
4.3 Vertrouwen in media, instellingen & informatie	9
Huidige trends.....	9
De Edelman Trust Barometer	10
Eurobarometer.....	10
Media Trust Index	11
Digital News Report	12
Conclusies	13
4.4 Informatiebronnen & journalistieke ethiek	15
Betrouwbare bronnen	15
Journalistieke ethiek	16
4.5 Verwijzingen	19

4.1 Inleiding tot dit hoofdstuk

De wijdverspreide toepassing van het internet heeft geleid tot talloze innovaties in communicatiemiddelen, die op hun beurt het medialandschap hebben veranderd. Hoewel deze ontwikkelingen de communicatie en toegang tot informatie ongetwijfeld hebben verbeterd, hebben ze ook geleid tot een ernstig probleem: informatiestoornis. Journalistiek en de media zijn belangrijker dan ooit in het tijdperk van informatieverstoring omdat ze de laatste verdedigingslinie vormen om de waarheid te beschermen en alleen geverifieerde informatie te verspreiden.

Wanneer nieuws opzettelijk wordt gefabriceerd of misleidend is, wordt het “desinformatie” genoemd. Meer informatie over de terminologie rondom desinformatie is te vinden in *hoofdstuk 1: ‘nepnieuws’ begrijpen*. Door de snelle verspreidingsmogelijkheden van sociale mediaplatforms en de afname van institutionele voorzorgsmaatregelen wordt dit een steeds groter probleem. Desinformatie heeft verstrekende gevolgen, onder andere voor het publieke debat, de besluitvorming door de overheid en het vertrouwen van het publiek in de media.

Om de verspreiding van foutieve informatie tegen te gaan en de idealen van waarheid en nauwkeurigheid te bevorderen, dient de journalistiek als pijler van democratische samenlevingen. Journalisten hebben de plicht om feiten te controleren, onbevooroordeelde analyses te bieden en lezers andere gezichtspunten te laten zien. De proliferatie van desinformatie heeft de gevestigde journalistieke normen echter ernstig op de proef gesteld.

De rol van kunstmatige intelligentie (AI) in de context van desinformatie is ambigu. Hoewel AI verschillende intrigerende oplossingen kan bieden om desinformatie te detecteren, brengt het gebruik ervan in de nieuwsmedia een aantal ethische zorgen met zich mee. Veel mensen maken zich zorgen dat het gebruik van AI-algoritmen voor het samenstellen en aanbevelen van informatie zou leiden tot filterbubbels en het versterken van vooroordelen. Er wordt in het algemeen aangenomen dat het geen verstandig idee is om alle vertrouwen te stellen in AI om journalistieke waarden zoals objectiviteit, evenwichtigheid en onafhankelijkheid te respecteren. Om de geloofwaardigheid en morele status van de media te beschermen, is het cruciaal om een balans te vinden tussen technologische vooruitgang en menselijk beoordelingsvermogen.

Mediageletterdheid en kritisch denkvermogen van de consument zijn net zo belangrijk als journalistiek en AI als het gaat om het stoppen van de verspreiding van desinformatie. Mediaconsumenten moeten zichzelf trainen om betrouwbare nieuwsbronnen te identificeren, om gerapporteerde beweringen in twijfel te trekken en om het verschil te herkennen tussen legitieme berichtgeving en propaganda. Individuen kunnen beter worden toegerust om met de complexiteit van het media-ecosysteem om te gaan wanneer ze toegang hebben tot onderwijs- en bewustwordingsprogramma's die zijn ontworpen om mediageletterdheid te verbeteren.

Om de problemen van desinformatie en kunstmatige intelligentie in de media en journalistiek aan te pakken, is brede samenwerking nodig. Nauwkeurige verslaggeving, mediageletterdheid en het verantwoordelijke gebruik van AI-tools vereisen gezamenlijke inspanningen van journalisten, mediakanalen, technologiebedrijven, beleidsmakers en het onderwijs. Door een dergelijke gezamenlijke actie kan een duurzaam en betrouwbaar media-ecosysteem tot stand worden gebracht.

In dit hoofdstuk bespreken we de fundamenteën van goede verslaggeving en hoe je betrouwbare artikelen kunt onderscheiden van minder betrouwbare artikelen.

4.2 Goede journalistiek herkennen

De pers wordt vaak de "vierde macht" in een land genoemd. Daarmee wordt bedoeld dat de pers een steeds crucialere rol speelt naast de traditionele drie takken van de staatsmacht: de rechterlijke macht, de wetgevende macht en de uitvoerende macht. Mediaorganisaties beweren los te staan van de staat, objectief verslag uit te brengen over de politiek en tegelijkertijd toezicht en kritiek uit te oefenen wanneer dat nodig is. Daarom speelt de media een cruciale rol in de samenleving door burgers te informeren, publieke discussies aan te moedigen en mensen met invloed in toom te houden. Door de ontwikkeling van online media en de democratisering van informatie wordt het steeds moeilijker om te bepalen welke nieuwsbronnen te vertrouwen zijn. De groei van mis- en desinformatie, sensatiezucht en bevooroordeelde berichtgeving zijn slechts enkele van de problemen die het internettijdperk met zich meebrengt. Daarom is het belangrijker dan ooit dat mensen geloofwaardige nieuwsbronnen kunnen onderscheiden van bronnen die kwetsbaar zijn voor desinformatie.

Begrijpen hoe je journalistiek van hoge kwaliteit herkent en beoordeelt in een dynamische mediaomgeving kan door de hoekstenen van het vak te bestuderen, waaronder journalistieke ethiek, kritische beoordelingsmethoden en geavanceerde technologieën. Burgers kunnen de nodige vaardigheden verwerven door te leren informatie kritisch te evalueren en aandacht te schenken aan zaken als betrouwbaarheid van de bron, nauwkeurigheid, eerlijkheid, transparantie en verantwoordingsplicht.

Betrouwbaarheid van de bron

Betrouwbare en geloofwaardige bronnen zijn een essentieel onderdeel van kwalitatief hoogstaande journalistiek. Nauwkeurigheid, verificatie en naleving van geaccepteerde journalistieke praktijken zijn kenmerken van betrouwbare publicaties.

Het beoordelen van de geloofwaardigheid van bronnen vereist een zorgvuldige afweging van verschillende criteria:

- Onderzoek de betrouwbaarheid en geschiedenis van de publicatie of journalist in kwestie. Denk aan hun staat van dienst op het gebied van betrouwbare berichtgeving, hun reputatie in het vakgebied en eventuele prijzen die ze hebben gewonnen. Betrouwbare berichtgeving is vaak een indicator van langdurige, geloofwaardige nieuwsbronnen.
- Bekijk de leidende redactionele principes van de publicatie. Betrouwbare nieuwsuitgevers houden zich aan strikte richtlijnen die ervoor zorgen dat hun berichtgeving feitelijk, evenwichtig en objectief is. Zoek naar een toewijding aan het controleren van feiten, het gebruik van verschillende bronnen en het behoud van redactionele autonomie.

- Zoek uit hoe gekwalificeerd, deskundig en ervaren de journalist is. Kijk naar hun opleiding, ervaring en eventuele banden die hun objectiviteit zouden kunnen beïnvloeden. Betrouwbare nieuwsorganisaties hebben hoogopgeleide journalisten in dienst die een solide reputatie hebben opgebouwd in hun vakgebied.
- Controleer of de nieuwsorganisatie of individuele verslaggever sensatiezucht en vooroordelen vermijdt. Geloofwaardige bronnen rapporteren de feiten zoals zij die zien, zonder opsmuk of vooringenomenheid. Hun doel is om lezers een eerlijke beoordeling van de situatie te geven, zodat ze hun eigen mening kunnen vormen.

Precisie en verificatie

De gepresenteerde informatie is nauwkeurig als deze betrouwbaar, feitelijk en foutloos is. Het voorziet lezers van de kennis die ze nodig hebben om goede keuzes te maken en inzicht te krijgen in de wereld. Geloofwaardige nieuwsverhalen presenteren gegevens die zijn verzameld en geverifieerd uit vele bronnen. Claims kunnen worden gecontroleerd op nauwkeurigheid door ze te vergelijken met gegevens uit andere betrouwbare bronnen.

Een rigoureuze beoordeling van de volgende aspecten is nodig om de nauwkeurigheid en waarachtigheid van journalistiek te bepalen:

- Zoek naar nieuwsverhalen die een verscheidenheid aan bronnen gebruiken om hun beweringen te verifiëren. Journalisten verminderen hun afhankelijkheid van een mogelijk bevooroordeelde of onbetrouwbare bron door meerdere perspectieven aan te bieden. De betrouwbaarheid van het onderzoek wordt ondersteund door het gebruik van een grote verscheidenheid aan bronnen.
- Controleer of het artikel in kwestie erkenning geeft aan wie ere toekomt en relevante citaten bevat. Journalisten die het belangrijk vinden dat hun lezers de argumenten die ze geven onafhankelijk kunnen controleren, moeten altijd expliciete verwijzingen opnemen naar het materiaal dat ze geven.
- Procedures voor factchecking zijn standaard bij gerenommeerde nieuwsorganisaties. Voordat ze publiceren, nemen ze maatregelen om de nauwkeurigheid te garanderen. Controleer of de nieuwsorganisatie onafhankelijke factcheckers gebruikt of samenwerkt met gerenommeerde factcheckers. Door dergelijke voorzorgsmaatregelen te nemen, laat je zien dat je waarde hecht aan nauwkeurigheid en verantwoordelijkheid.
- Journalisten die de ethische normen van hun beroep naleven, moeten open zijn over hun onderzoeksmethoden en de geloofwaardigheid van hun bronnen. Controleer of het nieuwsartikel de methoden uitlegt die zijn gebruikt om bewijsmateriaal te verkrijgen, zoals interviews, onderzoek, gegevensanalyse of verslaggeving ter plaatse. Deze openheid helpt je te bepalen of de inhoud al dan niet betrouwbaar is.
- Journalistiek die zowel betrouwbaar als actueel is, behandelt het laatste nieuws op het moment dat het gebeurt. Kijk of de nieuwsbron onmiddellijk correcties aanbrengt

of iets toevoegt aan verhalen die al zijn gepubliceerd. De bereidheid om fouten te herstellen en verhalen bij te werken toont een toewijding aan nauwkeurigheid.

Eerlijkheid en evenwicht

Integriteit in verslaggeving betekent lezers voldoende informatie geven om hun eigen conclusies te trekken over een kwestie of incident. Het verduidelijkt verschillende aspecten van een onderwerp zodat lezers goed geïnformeerde meningen kunnen vormen. Journalisten kunnen vooringenomenheid vermijden en lezers helpen een onderwerp dieper en genuanceerder te begrijpen door meerdere perspectieven te bieden. Ze rusten lezers uit met het vermogen om kritisch na te denken, voors en tegens af te wegen en tot hun eigen conclusies te komen. Als iedereen de kans krijgt om zijn zegje te doen, heeft iedereen daar baat bij en wordt de maatschappelijke harmonie versterkt.

Om te bepalen of een nieuwsbericht eerlijk en evenwichtig is, moet je de volgende criteria evalueren:

- Kijk of het artikel verschillende standpunten over de kwestie bevat. Probeer commentaar, interviews of opmerkingen te vinden van verschillende mensen die een belang hebben bij de kwestie, sommige professionals en sommige mensen met verschillende perspectieven.
- Evalueer of de journalist tekenen van vooringenomenheid of opinie vertoont in zijn verslaggeving. Journalisten die objectief zijn, houden hun eigen mening gescheiden van het nieuws dat ze brengen. Journalisten moeten het nieuws presenteren zonder het verhaal te beïnvloeden met hun eigen vooroordelen of meningen.
- Let op details over de geschiedenis, setting en achtergrond van het verhaal die de leeservaring meer diepgang geven.
- Controleer of het artikel tegenargumenten of andere meningen geeft, of het verschillende stemmen en perspectieven bevat en of het de beperkingen of onzekerheden van het onderwerp erkent.

Transparantie en onafhankelijkheid

Journalisten die transparantie naleven, zijn open over hun interviews, hun onderzoek en eventuele vooroordelen. Een van hun belangrijke eigenschappen is dat ze vrij zijn van andere invloeden zoals politiek, zakenleven of ideologie. Vertrouwen wordt bevorderd wanneer lezers de kans krijgen om de geloofwaardigheid van de informatie en mogelijke vooroordelen te beoordelen.

De openheid en onpartijdigheid van de journalistiek kan worden ontdekt door de volgende suggesties in gedachten te houden:

- Beoordeel de mate van transparantie met betrekking tot de bronnen en methoden van de nieuwsorganisatie of journalist. Journalisten die "transparante journalistiek" bedrijven, leggen uit welke processen ze hebben gebruikt om informatie te verkrijgen, zoals interviews, enquêtes, statistische analyses en undercoveronderzoeken. Door deze openheid zijn lezers beter in staat om de legitimiteit en betrouwbaarheid van het nieuws te beoordelen.
- Controleer op bewijzen als de nieuwsorganisatie of individuele journalist een mogelijke vooringenomenheid onthult. Alle relaties, financieel of anderszins, die de onafhankelijkheid van de verslaggeving in gevaar kunnen brengen, moeten openbaar worden gemaakt. Je dient na te gaan of de nieuwsorganisatie haar eigendom en eventuele financiële invloeden openbaar maakt. De mogelijkheid om mogelijke vooroordelen of invloeden op de media te evalueren wordt vergemakkelijkt door transparante verslaggeving.
- Denk na over hoe redactioneel onafhankelijk de nieuwsorganisatie of individuele journalist is. Journalisten die transparantie beoefenen worden niet beperkt in hun streven naar nieuws door bedrijfs- of overheidsbelangen. Controleer of de publicatie eerder objectieve, kritisch georiënteerde journalistiek heeft gepubliceerd.
- Controleer of de nieuwsorganisatie een transparant proces heeft voor het afhandelen van updates en correcties. Als er fouten of onnauwkeurigheden worden gemaakt, bieden transparante journalisten snel hun excuses aan en corrigeren ze het verslag. Zoek naar bewijs dat de nieuwsorganisatie transparant is en verantwoording aflegt door het publiek op de hoogte te houden van wijzigingen of correcties. In gesprek gaan met lezers is een geweldige manier om eerlijkheid, openheid en kritisch onderzoek van het publiek te waarderen.

Verantwoorde journalistiek

Goede journalistiek, in tegenstelling tot sensatiezucht of clickbait, kan gemakkelijk worden geïdentificeerd door haar toewijding aan ethische normen. Eerlijke verslaggeving probeert gebeurtenissen altijd accuraat weer te geven. Journalisten doen er alles aan om accurate informatie over te brengen en controleren hun referenties dubbel voordat ze publiceren. Door geen foutieve informatie, geruchten of ongefundeerde claims te verspreiden, beschermen journalisten die ethische journalistiek bedrijven het recht van het publiek om te weten.

Journalisten die zich ethisch gedragen, beschermen ook de anonimiteit en waardigheid van hun bronnen. Wanneer journalisten berichten over onderwerpen van publiek of persoonlijk belang, moeten zij discreet te werk gaan. Journalisten die zich aan ethische normen houden, nemen geen toevlucht tot misleiding, sensatiezucht of privacyschending, maar geven de voorkeur aan objectiviteit en gevoeligheid in hun berichtgeving. Journalisten doen hun best om beide kanten van een argument te laten zien zonder de ene kant boven de andere te verkiezen. Ethische verslaggeving behoudt de waarden van onafhankelijkheid en vrijheid van vooringenomenheid, zodat lezers hun eigen onderbouwde conclusies kunnen trekken

op basis van een grondig en genuanceerd begrip van het onderwerp. Het handhaven van de geloofwaardigheid en onafhankelijkheid van de nieuwsmedia is de verantwoordelijkheid van elke journalist, en ethische verslaggeving garandeert dat deze verantwoordelijkheid wordt gehandhaafd.

Ethische journalisten houden rekening met en waarderen de unieke identiteiten, achtergronden en ervaringen van hun lezers. Journalisten moeten oppassen dat ze in hun berichtgeving geen vooroordelen of vooringenomenheid versterken. Ethische journalistiek legt de nadruk op het luisteren naar en het opnemen van verschillende perspectieven.

De volgende overwegingen zijn essentieel voor het detecteren van ethische verslaggeving:

- Zoek uit of de nieuwsorganisatie of individuele journalist de ethische normen van professionele journalistieke organisaties volgt. Publieke steun en naleving van deze principes door ethische nieuwsorganisaties is een indicatie van hun toewijding aan de waarheid in het nieuws.
- Ga na of er een duidelijk redactioneel beleid en richtlijnen zijn die eerlijke berichtgeving aanmoedigen. Eerlijke nieuwsorganisaties zijn open over hun journalistieke principes. Nauwkeurigheid, onpartijdigheid, privacy, belangenverstrengeling en andere ethische kwesties moeten allemaal aan bod komen in dit beleid.
- Analyseer het proces van de nieuwsorganisatie voor het publiceren van updates en errata. Ethische verslaggeving corrigeert of actualiseert de inhoud zo snel mogelijk nadat men zich realiseert dat er een fout is gemaakt. Controleer of de nieuwsorganisatie transparant is en verantwoording aflegt door tijdig te reageren op kritiek en fouten te corrigeren.
- Ga na of de nieuwsorganisatie of individuele journalist een verscheidenheid aan stemmen en meningen vertegenwoordigt in de berichtgeving en zoek naar tekenen dat de organisatie op verantwoorde wijze omgaat met gevoelige informatie, waarbij ongerechtvaardigd letsel of inbreuk op de privacy wordt vermeden. Bij ethische berichtgeving wordt rekening gehouden met de gevolgen voor mensen en gemeenschappen.

Verantwoordelijkheid en correcties

Goede journalistiek kan vaak worden geïdentificeerd aan de hand van de verplichting om verantwoording af te leggen. Media met integriteit corrigeren en updaten snel, moedigen inbreng aan en hebben een solide beleid voor als er fouten worden gemaakt. Journalistiek is afhankelijk van het vertrouwen van het publiek en wanneer er fouten of onnauwkeurigheden worden gemaakt, moeten de media open en eerlijk zijn over het herstellen ervan.

Nieuwsorganisaties kunnen hun steentje bijdragen om het publiek op de hoogte te houden en de verspreiding van verkeerde informatie tegen te gaan als ze fouten toegeven en corrigeren zodra ze worden ontdekt. Nauwkeurigheid in alle activiteiten en de bereidheid om

fouten toe te geven en te corrigeren zijn kenmerkend voor verantwoordingsplicht. Als een nieuwsoutlet een fout snel toegeeft en corrigeert, is de kans groter dat de lezers er vertrouwen in hebben.

De volgende stappen zijn nuttig te doorlopen om journalistieke verantwoording en correcties te herkennen:

- Controleer of de nieuwsbron updates of uitleg geeft wanneer er fouten worden opgemerkt. Ethische mediakanalen geven fouten snel toe en nemen corrigerende maatregelen. Correcties kunnen in volgende artikelen worden gepubliceerd, er kunnen aantekeningen van redacteurs worden gepubliceerd of het oorspronkelijke artikel kan worden bijgewerkt met verduidelijkingen.
- Controleer of de nieuwsorganisatie openhartig is over bewerkingen die zijn gemaakt. Let op openheid bij het toegeven en herstellen van fouten.
- Bedenk of er een vastomlijnd beleid is voor als er fouten worden gemaakt in het nieuws. Gerenommeerde nieuwsorganisaties hebben richtlijnen opgesteld voor het corrigeren van fouten, inclusief wanneer ze moeten worden uitgegeven en hoe ze moeten worden gecontroleerd. Met een duidelijke procedure voor het afhandelen van overtredingen laat je zien dat je verantwoordelijkheid belangrijk vindt.
- Analyseer de reactie van de publicatie op vragen en kritiek van het publiek. Controleer of de publicatie zich bekommert om de mening van de lezers en actie onderneemt als dat nodig is.
- Kijk naar de geschiedenis van publiceren van fouten door het mediakanaal. Bestudeer de achtergrond van de nieuwsorganisatie om te zien of deze in het verleden fouten heeft toegegeven en gecorrigeerd. Een ethische nieuwsorganisatie toont haar toewijding aan nauwkeurigheid en betrouwbaarheid door haar patroon van verantwoording en correcties.

Denk na over hoe open de nieuwsorganisatie is over haar methodes en evalueer hoe goed de organisatie of individuele journalisten zich houden aan ethische richtlijnen. Journalistieke ethiek houdt in dat je gevestigde normen en principes volgt. Onderzoek de publicatie of de verslaggever op bewijzen dat ze de normen van waarachtigheid, objectiviteit, transparantie en verantwoordingsplicht naleven.

4.3 Vertrouwen in media, instellingen & informatie

Huidige trends

Historisch gezien heeft de journalistiek in veel landen geprofiteerd van nagenoeg constante financiering en consistente professionele ethische normen. De meeste mensen vertrouwden de professionele nieuwsmedia als betrouwbare informatieverstrekkers. Het advertentieparadigma dat de journalistiek decennialang heeft ondersteund, is de afgelopen jaren uitgedaagd door internetbedrijven. Ondertussen zijn de publieke media hard getroffen door bezuinigingen, terwijl ze voornamelijk worden gefinancierd door reclame. De afgelopen vijf jaar is digitale reclame een steeds belangrijkere bron van inkomsten geworden voor mediabedrijven: het aandeel in de wereldwijde reclame-uitgaven is gestegen van 35% in 2016 naar 54% in 2021. Experts voorspellen dat dit in 2023 meer dan 60% zal zijn.

Na jaren van gestage erosie vertoont het vertrouwen van het publiek in de media eindelijk tekenen van stabilisatie. Tijdens de COVID-19 pandemie werd het probleem van onjuiste en misleidende inhoud zo duidelijk dat het de bijnaam "desinfodemie" kreeg. Tegelijkertijd hebben meerdere onderzoeken aangetoond dat het vertrouwen van het publiek in verschillende nieuwsbronnen en andere informatiebronnen de afgelopen vijf jaar gestaag is afgenomen.

De komst van AI en de mogelijke effecten ervan op de nieuwsindustrie hebben de vraag wie te vertrouwen is nog ingewikkelder gemaakt. Mis- en desinformatie hebben zich in een alarmerend tempo verspreid dankzij het wijdverbreide gebruik van AI-technologieën en sociale mediaplatforms. Omdat AI kan worden gebruikt om foutieve informatie te creëren en te verspreiden, kan het moeilijk worden om te bepalen welke bronnen te vertrouwen zijn. Hierdoor vertrouwen minder mensen nieuwsorganisaties en andere informatieleveranciers. Aan de positieve kant is het zo dat AI-technologieën vooruitgang mogelijk hebben gemaakt op het gebied van factchecking. Misinformatie, trends en claimverificatie kunnen allemaal profiteren van het gebruik van AI-oplossingen. Deze innovaties kunnen het vertrouwen helpen herstellen door mensen toegang te geven tot betrouwbare gegevens.

Tegelijkertijd is er een buitensporige hoeveelheid contentmakers op zoek naar de aandacht van mensen in de digitale arena. Hieronder vallen traditionele nieuwsbedrijven, experts op het gebied van nieuwe media, activisten, adverteerders, influencers, mediastrategen en politici. Polarisation in de samenleving en politiek zet de journalistieke normen van objectiviteit en verificatie extra onder druk. Bovendien spelen gatekeeper-platforms een steeds belangrijkere rol in het bemiddelen van nieuwsconsumptie; deze platforms geven voorrang aan andere vormen van informatie en zijn pas sinds kort, onder druk op sommige plaatsen, begonnen met het delen van inkomsten met nieuwsproducenten.

In deze context winnen vragen over de status van journalistiek als "publiek goed" aan belang. Journalistiek is, net als andere collectieve goederen, essentieel voor de ontwikkeling van een robuuste burgerlijke cultuur. Ze doet dit door mensen toegang te geven tot de

betrouwbare gegevens en informatie die ze nodig hebben om volledig deel te nemen aan een democratische samenleving. De rol van de journalistiek is tweeledig: die van onpartijdige waakhond en aanjager van het publieke debat. Om het algemeen belang te dienen, moet de journalistiek echter economisch kunnen gedijen, zodat ze betrouwbaar nieuws en informatie kan genereren.

Het is de moeite waard om op te merken dat het vertrouwen van mensen in gevestigde nieuwsbronnen beïnvloed lijkt te worden door elementen zoals cultuur, politiek en geschiedenis. Het vertrouwen van mensen in de media en andere instellingen kan aanzienlijk variëren. Percepties van betrouwbaarheid kunnen worden beïnvloed door variabelen zoals iemands politieke voorkeur, gebeurtenissen in het leven en blootstelling aan verschillende standpunten. Informatie is meer verspreid geraakt in het digitale tijdperk, waarbij mensen op zoek gaan naar bronnen die hun reeds bestaande standpunten bevestigen. Dit kan polarisatie en verschillen in vertrouwen vergroten.

Ondanks het feit dat de COVID-19 pandemie het afbrokkende vertrouwen op bepaalde plaatsen tijdelijk heeft gestopt of omgekeerd, zal het vertrouwen waarschijnlijk broos blijven, wat ernstige gevolgen heeft voor de levensvatbaarheid van onafhankelijke media op lange termijn en de gezondheid van de democratische politiek.

De Edelman Trust Barometer

De Edelman Trust Barometer is een wereldwijd onderzoek dat jaarlijks wordt uitgevoerd om het vertrouwen van het publiek in verschillende organisaties, waaronder de media, te meten. 59 procent van de ondervraagden in 28 landen was het er mee eens of was het er sterk mee eens dat journalisten het publiek opzettelijk misleiden en dat nieuwsverkopers meer belang hechten aan het promoten van een bepaald politiek perspectief dan aan het informeren van het publiek. Een kleine troost kan zijn dat traditionele media nog steeds 18 procentpunten meer vertrouwen genieten dan sociale media. Het meest recente Digital News Report van Reuters Institute geeft een vergelijkbare daling van het vertrouwen in de nieuwsmedia aan in 18 landen in de loop van de afgelopen vijf jaar. Volgens het rapport hebben landen als Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk extreem weinig vertrouwen in de media.

Eurobarometer

De geloofwaardigheid van de media wordt routinematig onderzocht als onderdeel van de Eurobarometer-enquêtereeks van de Europese Commissie. Sinds de Standaard Eurobarometer in de winter van 2020-2021 is het vertrouwen in conventionele media licht gedaald.

Met 56% van de respondenten die zeggen dat ze radio "neigen te vertrouwen" (-2) en 38% van de respondenten die zeggen dat ze radio "neigen niet te vertrouwen" (-3), is radio het meest vertrouwde medium. De laatste keer dat het vertrouwen zo laag was, was in het najaar van 2015 (55%).

Net niet de helft van de respondenten (49%) zegt dat ze televisie "neigen te vertrouwen", terwijl bijna evenveel respondenten (47%) (+2%) zeggen dat ze dit medium "neigen niet te vertrouwen".

Terwijl 49% van de Europeanen zegt vertrouwen te hebben in de geschreven pers (een daling van 2% ten opzichte van de winter van 2020/21), zegt ongeveer hetzelfde aantal (45%, +3) de media "meestal niet te vertrouwen".

QA6a How much trust do you have in certain media? For each of the following media, do you tend to trust it or tend not to trust it?
(% - EU - TEND TO TRUST)

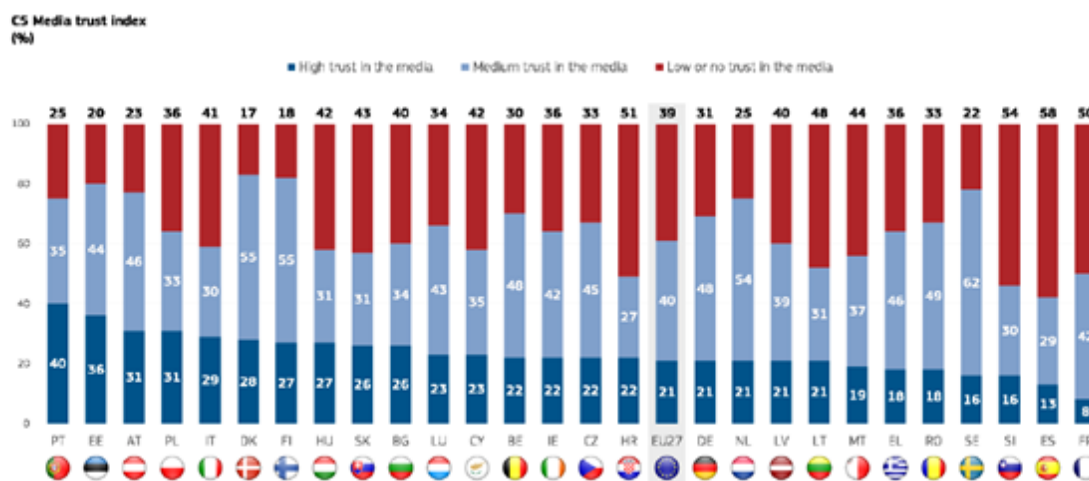
Bron: Standard Eurobarometer 96 (Winter 2021-2022)

Media Trust Index

Het vertrouwen in de media in heel Europa (zoals gemeten door een index op basis van de vijf geëvalueerde outlets) is iets lager dan in de winter van 2020-2021. Terwijl het percentage respondenten met een "hoog" niveau van vertrouwen in de media ongewijzigd is gebleven op 21% (sinds winter 2020-2021), is het percentage met een "gemiddeld" niveau van vertrouwen gedaald met 2%, en het percentage met een "laag" of "geen" niveau van vertrouwen is gestegen met 2% tot 39%.

Spanje (58%), Slovenië (54%) en Kroatië (51%) van de andere EU-lidstaten hebben het hoogste percentage respondenten die weinig of geen vertrouwen hebben in de media.

In 12 EU-lidstaten (tegenover 17 in de winter van 2020-2021) heeft het grootste deel van de respondenten een "gemiddeld" niveau van vertrouwen in de media, waarbij dit niveau het hoogst is in Zweden (62%), Denemarken, Finland (beide 55%) en Nederland (54%).

Bron: Standard Eurobarometer 96 (Winter 2021-2022)

Digital News Report

Reuters Institute for the Study of Journalism publiceert zijn jaarlijkse Digital News Report, waarin onderwerpen als nieuwsconsumptie en vertrouwen van het publiek in de media worden geanalyseerd. Het onderzoekt wereldwijde tendensen, maar geeft ook specifieke regionale gegevens voor Europa. De rapporten benadrukken de invloed van sociale media op nieuwsconsumptiepatronen en het afnemende vertrouwen in traditionele media.

Volgens het Digital News Report 2020 van het Reuters Institute genieten publieke media veel vertrouwen, vooral in Noord-Europa. Toch was er een beperking: "Kritiek vanuit de extremen lijkt dit vertrouwen in veel landen aan te tasten, vooral in combinatie met anti-elitaire retoriek van populistische politici..." Hoewel het vertrouwen hoog blijft, groeit het wantrouwen in de publieke media en is het vaak hoger dan bij veel andere nieuwsuitzendingen. Het vertrouwen in de publieke media lijkt een jaar later te zijn toegenomen, samenvallend met het begin van de COVID-19 epidemie. "We hebben een toegenomen consumptie van geloofwaardige nieuwsbronnen gezien in veel landen, vooral in landen met sterke en onafhankelijke publieke media," bevestigde het Digital News Report 2021. "Het patroon is minder duidelijk buiten West-Europa, in landen waar de coronacrisis de media-agenda minder heeft gedomineerd of waar andere politieke en sociale kwesties een grotere rol hebben gespeeld." Websites van publieke media presteerden volgens het onderzoek erg goed. Dit kan komen doordat ze hun bestaande publiek op televisie en radio gebruiken om bezoekers naar hun websites te leiden, waar ze meer diepgaande inhoud kunnen vinden. Er werd echter opgemerkt dat deze ontwikkelingen

vaker voorkomen in landen waar de publieke omroepen voorheen hoog werden gewaardeerd.

Desondanks is er nog steeds veel vertrouwen in echte publieke media, zelfs in het licht van alomtegenwoordige desinformatie en virale onwaarheden. Tegelijkertijd is het aantrekken van een jonger publiek een belangrijke kwestie voor publieke media. Voor een onderzoek van het Reuters Institute uit 2019 werden gegevens geanalyseerd uit acht landen, die samen een breed scala aan publieke mediatradities vertegenwoordigen. In veel landen vertrouwen jongere mensen en mensen met een lagere opleiding vaker op nieuws dat wordt ontdekt op platforms zoals Facebook en YouTube, terwijl oudere mensen en mensen met een hoger opleidingsniveau vaker zowel online als offline nieuws van de publieke omroep consumeren. Jongvolwassenen (in de leeftijd van 18 tot 34 jaar) zijn meer geneigd om traditionele nieuwsmerken te waarderen als ze digitaal worden geleverd, maar ze geven nog steeds de voorkeur aan sociale mediasites zoals Facebook en YouTube boven websites van publieke media als het gaat om het verkrijgen van hun nieuws. Het onderzoek suggereert dat "zelfs nu de verschuiving naar een meer digitale, mobiele en platformgedomineerde mediaomgeving doorzet", publieke media vandaag de dag jongere kijkers mogelijk nog minder vaak aanspreken dan in het verleden.

Bron: Edelman Trust Barometer

Conclusies

Wanneer mensen geen vertrouwen hebben in de reguliere media, kunnen ze het gevoel hebben dat de informatie die door deze bronnen wordt gepresenteerd bevooroordeeld, gemanipuleerd of onvolledig is. Als gevolg daarvan kunnen ze zich wenden tot alternatieve informatiebronnen, zoals sociale media, online forums of websites die zich richten op specifieke ideologieën of belangen. Deze niet-traditionele bronnen hebben vaak niet

dezelfde journalistieke normen, feitencontroleprocessen en redactioneel toezicht als gevestigde media.

In dergelijke alternatieve bronnen kan de inhoud worden gedreven door persoonlijke meningen, verborgen agenda's of het verlangen naar sensatie, in plaats van een toewijding aan nauwkeurigheid en betrouwbaarheid. Verkeerde informatie, samenzweringstheorieën, geruchten en propaganda kunnen gemakkelijk circuleren in deze ruimten, omdat er beperkte mechanismen zijn om de informatie te verifiëren of de bronnen verantwoordelijk te houden. Dit kan ertoe leiden dat mensen worden blootgesteld aan misleidende of onjuiste informatie, waardoor hun perspectieven, overtuigingen en acties worden gevormd op basis van onvolledige of onjuiste informatie.

Mensen zijn ook minder geneigd om voor nieuws te betalen in landen waar het vertrouwen tussen burgers slecht is. Vertrouwen speelt een cruciale rol bij het bepalen van de bereidheid van individuen om te betalen voor nieuwsdiensten. Wanneer het vertrouwen tussen burgers laag is, weerspiegelt dit vaak een bredere erosie van vertrouwen in instellingen, waaronder de media. In een dergelijke omgeving kunnen mensen sceptisch zijn over de kwaliteit, objectiviteit en betrouwbaarheid van het nieuws dat ze ontvangen. Als gevolg daarvan kunnen ze minder geneigd zijn om hun financiële middelen te investeren in abonnementen op nieuwszenders of het betalen voor journalistieke inhoud.

Vertrouwen fungeert als een vorm van sociaal kapitaal dat helpt bij het bevorderen van samenwerking, gedeelde waarden en collectieve actie. Wanneer het vertrouwen laag is, kunnen mensen meer vertrouwen op informele netwerken, mond-tot-mondreclame of alternatieve informatiebronnen om aan hun nieuwsbehoeften te voldoen. In deze situaties kan de waargenomen waarde van het betalen voor nieuws afnemen, omdat mensen zich kunnen afvragen of het nieuws dat ze ontvangen de kosten rechtvaardigt.

Daarnaast kan een laag vertrouwen ook bijdragen aan een gefragmenteerde samenleving, met verschillende verhalen en perspectieven, waardoor de gepercipieerde waarde van het betalen voor nieuws dat niet overeenkomt met de eigen overtuigingen of belangen nog verder afneemt. Het gebrek aan consensus en gedeeld begrip kan een omgeving creëren waarin mensen eerder op zoek gaan naar informatie die hun bestaande opvattingen bevestigt dan zich te verdiepen in een divers aanbod van nieuwsbronnen.

4.4 Informatiebronnen & journalistieke ethiek

Betrouwbare bronnen

In dit tijdperk van informatiestoornis is het cruciaal om te vertrouwen op betrouwbare informatiebronnen om de nauwkeurigheid en geloofwaardigheid te garanderen. Hoewel het door de verspreiding van verkeerde informatie een uitdaging is geworden om betrouwbare bronnen te onderscheiden, zijn er nog steeds verschillende verkooppunten en platforms die journalistieke principes hooghouden en zich houden aan strenge processen voor factchecking en verificatie:

- Gevestigde nieuwsorganisaties: Bekende en gerenommeerde nieuwsorganisaties met een geschiedenis van kwaliteitsjournalistiek geven vaak prioriteit aan nauwkeurigheid en objectiviteit. Voorbeelden zijn The New York Times, BBC, Reuters, The Guardian, Associated Press (AP). Deze organisaties hebben professionele journalisten in dienst en houden zich aan strenge redactionele normen, waardoor ze betrouwbare nieuwsbronnen zijn.
- Publieke omroepen: Publieke omroepen zetten zich in voor onpartijdigheid en nauwkeurigheid. Ze bieden vaak diepgaande verslaggeving, analyses en onderzoeksjournalistiek over een breed scala aan onderwerpen.
- Fact-Checking organisaties: Onafhankelijke fact-checking organisaties spelen een belangrijke rol bij het ontkrachten van verkeerde informatie en het verifiëren van de juistheid van beweringen. Voorbeelden zijn FactCheck.org, PolitiFact, Snopes en het International Fact-Checking Network (IFCN). Deze organisaties beoordelen de geldigheid van uitspraken van politici, publieke figuren en nieuwsberichten om objectieve evaluaties te bieden.
- Academische en onderzoeksinstituten: Universiteiten en onderzoeksinstituten produceren vaak waardevolle en geloofwaardige informatie over verschillende onderwerpen. Wetenschappelijke artikelen, onderzoekspapers en studies gepubliceerd in gerenommeerde academische tijdschriften kunnen diepgaande analyses en op bewijs gebaseerde inzichten bieden.
- Overheidsbronnen: Officiële websites, rapporten en verklaringen van de overheid kunnen betrouwbare informatiebronnen zijn, vooral als het gaat om overheidsbeleid, wetgeving en officiële statistieken. Het is echter essentieel om kritisch te zijn en te letten op mogelijke vooroordelen of politieke motivaties in overheidscommunicatie!
- Niet-gouvernementele organisaties (NGO's): Gerenommeerde NGO's, zoals Amnesty International, Human Rights Watch, de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en agentschappen van de Verenigde Naties (VN), produceren vaak betrouwbare rapporten en gegevens over verschillende wereldwijde kwesties. Deze organisaties richten zich op onderzoek, belangenbehartiging en het bevorderen van mensenrechten, waardoor hun informatie waardevol is voor het begrijpen van complexe sociale en humanitaire kwesties.

- Gespecialiseerde publicaties en materiedeskundigen: Vakspecifieke publicaties, vakbladen en industrie-experts bieden vaak gezaghebbende informatie binnen hun respectieve domeinen. Deze bronnen kunnen gespecialiseerde inzichten, analyses en onderzoeksresultaten bieden op gebieden zoals wetenschap, technologie, financiën en gezondheid.

Journalistieke ethiek

Het verzamelen, rapporteren en verspreiden van nieuws is onderworpen aan een reeks regels en richtlijnen die bekend staan als journalistieke ethiek. Er zijn een paar universeel aanvaarde concepten van journalistieke ethiek, ook al kunnen specifieke normen enigszins verschillen per organisatie of locatie. De belangrijkste principes zijn de volgende:

- Journalisten hebben de verantwoordelijkheid tegenover hun publiek om informatie te presenteren die accuraat, betrouwbaar en verifieerbaar is. Ze moeten hun informatie dubbel controleren en eventuele fouten snel herstellen.
- Van journalisten wordt verwacht dat ze het nieuws en de informatie die ze vinden rapporteren zonder enige vorm van vooringenomenheid of vriendjespolitiek. Ze moeten een onderscheid maken tussen objectieve verslaggeving en meningen.
- Journalisten mogen hun integriteit of nauwkeurigheid van hun verslaggeving niet laten beïnvloeden door andere partijen, of dat nu politieke, commerciële of andere partijen zijn. Ze moeten belangenverstrengeling voorkomen en zich verzetten tegen pogingen tot manipulatie.
- Journalisten moeten streven naar objectiviteit en een reeks gezichtspunten bieden bij het verslaan van verhalen van publiek belang. Ze moeten degenen die het onderwerp zijn van kritiek de kans geven om te reageren of hun kant van het verhaal te vertellen.
- Bij berichtgeving over gevoelige persoonlijke problemen, zoals die van slachtoffers van misdrijven, ongelukken of trauma's, hebben journalisten een specifieke verantwoordelijkheid om het recht op privacy van deze mensen met respect te behandelen. Ze mogen niemand onnodig pijn of leed berokkenen.
- Journalisten moeten openhartig zijn in het bekendmaken van de identiteit van hun interviewpersonen, de organisaties waarmee ze verbonden zijn en de bronnen van het materiaal dat ze in hun verhalen gebruiken. Het is essentieel om nieuws te scheiden van reclame of gesponsorde inhoud.
- Journalisten moeten verantwoordelijkheid nemen voor hun werk en openstaan voor opbouwende kritiek. Ze moeten bereid zijn kritiek te incasseren, de andere partij de kans geven om te reageren en de juiste redactionele normen hanteren.
- Journalisten zijn het aan het publiek verplicht om ervoor te zorgen dat hun werk accuraat en eerlijk is. Ze moeten democratische principes aanmoedigen, de toegang van mensen tot kennis verbreden en helpen een goed opgeleide bevolking op te bouwen. Ze mogen niet aanzetten tot vooroordelen of valse informatie verspreiden om aandacht te krijgen.

Deze richtlijnen bieden een solide basis voor verantwoorde verslaggeving, maar journalisten moeten ook rekening houden met de unieke problemen die het snel veranderende medialandschap en de komst van het digitale tijdperk met zich meebrengen.

De SPJ Ethische Code die we hieronder presenteren is vrijwillig omarmd door duizenden journalisten, ongeacht plaats of platform, en wordt veel gebruikt in redactielokalen en klaslokalen als leidraad voor ethisch gedrag. De code is niet bedoeld als een set "regels", maar als een hulpmiddel voor ethische besluitvorming.

Society of Professional Journalists

CODE of ETHICS

PREAMBLE

Members of the Society of Professional Journalists believe that public enlightenment is the forerunner of justice and the foundation of democracy. Ethical journalism strives to ensure the free exchange of information that is accurate, fair and thorough. An ethical journalist acts with integrity. The Society declares these four principles as the foundation of ethical journalism and encourages their use in its practice by all people in all media.

SEEK TRUTH AND REPORT IT

Ethical journalism should be accurate and fair. Journalists should be honest and courageous in gathering, reporting and interpreting information.

Journalists should:

- ▶ Take responsibility for the accuracy of their work. Verify information before releasing it. Use original sources whenever possible.
- ▶ Remember that neither speed nor format excuses inaccuracy.
- ▶ Provide context. Take special care not to misrepresent or oversimplify in promoting, previewing or summarizing a story.
- ▶ Gather, update and correct information throughout the life of a news story.
- ▶ Be cautious when making promises, but keep the promises they make.
- ▶ Identify sources clearly. The public is entitled to as much information as possible to judge the reliability and motivations of sources.
- ▶ Consider sources' motives before promising anonymity. Reserve anonymity for sources who may face danger, retribution or other harm, and have information that cannot be obtained elsewhere. Explain why anonymity was granted.
- ▶ Diligently seek subjects of news coverage to allow them to respond to criticism or allegations of wrongdoing.
- ▶ Avoid undercover or other surreptitious methods of gathering information unless traditional, open methods will not yield information vital to the public.
- ▶ Be vigilant and courageous about holding those with power accountable. Give voice to the voiceless.
- ▶ Support the open and civil exchange of views, even views they find repugnant.
- ▶ Recognize a special obligation to serve as watchdogs over public affairs and government. Seek to ensure that the public's business is conducted in the open, and that public records are open to all.
- ▶ Provide access to source material when it is relevant and appropriate.
- ▶ Boldly tell the story of the diversity and magnitude of the human experience. Seek sources whose voices we seldom hear.
- ▶ Avoid stereotyping. Journalists should examine the ways their values and experiences may shape their reporting.
- ▶ Label advocacy and commentary.
- ▶ Never deliberately distort facts or context, including visual information. Clearly label illustrations and re-enactments.
- ▶ Never plagiarize. Always attribute.

MINIMIZE HARM

Ethical journalism treats sources, subjects, colleagues and members of the public as human beings deserving of respect.

Journalists should:

- ▶ Balance the public's need for information against potential harm or discomfort. Pursuit of the news is not a license for arrogance or undue intrusiveness.

- ▶ Show compassion for those who may be affected by news coverage. Use heightened sensitivity when dealing with juveniles, victims of sex crimes, and sources or subjects who are inexperienced or unable to give consent. Consider cultural differences in approach and treatment.
- ▶ Recognize that legal access to information differs from an ethical justification to publish or broadcast.
- ▶ Realize that private people have a greater right to control information about themselves than public figures and others who seek power, influence or attention. Weigh the consequences of publishing or broadcasting personal information.
- ▶ Avoid pandering to lurid curiosity, even if others do.
- ▶ Balance a suspect's right to a fair trial with the public's right to know. Consider the implications of identifying criminal suspects before they face legal charges.
- ▶ Consider the long-term implications of the extended reach and permanence of publication. Provide updated and more complete information as appropriate.

ACT INDEPENDENTLY

The highest and primary obligation of ethical journalism is to serve the public.

Journalists should:

- ▶ Avoid conflicts of interest, real or perceived. Disclose unavoidable conflicts.
- ▶ Refuse gifts, favors, fees, free travel and special treatment, and avoid political and other outside activities that may compromise integrity or impartiality, or may damage credibility.
- ▶ Be wary of sources offering information for favors or money; do not pay for access to news. Identify content provided by outside sources, whether paid or not.
- ▶ Deny favored treatment to advertisers, donors or any other special interests, and resist internal and external pressure to influence coverage.
- ▶ Distinguish news from advertising and shun hybrids that blur the lines between the two. Prominently label sponsored content.

BE ACCOUNTABLE AND TRANSPARENT

Ethical journalism means taking responsibility for one's work and explaining one's decisions to the public.

Journalists should:

- ▶ Explain ethical choices and processes to audiences. Encourage a civil dialogue with the public about journalistic practices, coverage and news content.
- ▶ Respond quickly to questions about accuracy, clarity and fairness.
- ▶ Acknowledge mistakes and correct them promptly and prominently. Explain corrections and clarifications carefully and clearly.
- ▶ Expose unethical conduct in journalism, including within their organizations.
- ▶ Abide by the same high standards they expect of others.

The SPJ Code of Ethics is a statement of abiding principles supported by additional explanations and position papers ([at spj.org](http://spj.org)) that address changing journalistic practices. It is not a set of rules, rather a guide that encourages all who engage in journalism to take responsibility for the information they provide, regardless of medium. The code should be read as a whole; individual principles should not be taken out of context. It is not, nor can it be under the First Amendment, legally enforceable.

Source: Society of Professional Journalists

4.5 Verwijzingen

BBC. (n.d.). *About the BBC - Mission, values and public purposes.*

<https://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/governance/mission/>

Bleyer-Simon, K., Brogi, E., Carlini, R., Da Costa Leite Borges, D., Nenadić, I., Palmer, M., Parcu, P. L., Trevisan, M., Verza, S., & Žuffová, M. (n.d.). *Monitoring Media Pluralism in the Digital Era.* European University Institute Centre for Media Pluralism and Media Freedom. <https://doi.org/10.2870/087286>

Dragomir, M., & Söderström, A. (2021). *The state of state media: a global analysis of the editorial independence of state media and an introduction of a new state media typology.* Center for Media, Data and Society.

<https://www.publicmediaalliance.org/publications/the-state-of-state-media/>

European Commission. (2022). Europeans' opinions about the European Union's priorities [Dataset]. In *Standard Eurobarometer 96 - Winter 2021-2022.*

<https://doi.org/10.2775/195387>

Habermas, J. (1991). *The structural transformation of the public sphere : an inquiry into a category of Bourgeois society* (T. Bürger, Trans.; 1st ed.). MIT Press.

<https://mitpress.mit.edu/9780262581080/the-structural-transformation-of-the-public-sphere/>

Ireton, C., & Posetti, J. (2018). Journalism, “fake news” & disinformation : handbook for journalism education and training. UNESCO. <https://en.unesco.org/fightfakenews>

Mouffe, C. (1999). Deliberative democracy or agonistic pluralism?. *Social research: An International Quarterly*, 66(3), 745-758. <http://www.jstor.org/stable/40971349>

OECD. (2021). *Competition issues concerning news media and digital platforms.* OECD

Competition Committee Discussion Paper.

<https://www.oecd.org/daf/competition/competition-issues-in-news-media-and-digital-platforms.htm>

Raeijmaekers, D., & Maesele, P. (2015). Media, pluralism and democracy: what's in a name? *Media, Culture & Society*, 37(7), 1042–1059.

<https://doi.org/10.1177/0163443715591670>

The Information Society Department. (2022). *Freedom of expression in 2021: an assessment of the state of freedom of expression in Council of Europe member states, based on the findings of Council of Europe bodies and monitoring mechanisms.* Council of Europe. <https://rm.coe.int/freedom-of-expression-2021-en/1680a6525e>

UNESCO. (2022). *Journalism is a public good: World trends in freedom of expression and media development; Global report 2021/2022*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380618?2=null&queryId=0a30ee11-7640-48c0-b1c3-8d7e1e5dc867>

Waisbord, S. (2018). Truth is What Happens to News. *Journalism Studies*, 19(13), 1866–1878. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2018.1492881>

Wölken, T., & Metsola, R. (2021, November 11). *Report on strengthening democracy, media freedom and pluralism in the EU - Thursday, 11 November 2021*. European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0292_EN.html